

การวิเคราะห์พระดัตตแปรที่มีอิทธิพลต่อความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิจิตร

Multi-level Analysis of Variables Influencing Emotional Quotient (EQ) of Prathomsuksa 5 Students under the Office of Phichit Educational Service Area.

อรุณช สอนน้อย*

ไชยรัตน์ ปรานี**

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาตัวแปรระดับนักเรียน และตัวแปรระดับโรงเรียนที่มีอิทธิพลต่อความฉลาดทางอารมณ์โดยตัวแปรระดับนักเรียนมี 3 ตัวแปร ประกอบด้วย 1) เพศหญิง 2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และ 3) บรรยากาศในครอบครัว ส่วนตัวแปรระดับโรงเรียน มี 2 ตัวแปร ประกอบด้วย 1) บรรยากาศการเรียนการสอน และ 2) สภาพแวดล้อมในโรงเรียน กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยประกอบด้วยนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 1,240 คน และครูประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 106 คน รวมทั้งสิ้น 1,346 คน จาก 96 โรงเรียน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถาม 2 ฉบับ คือ ฉบับที่ 1 เป็นแบบสอบถามสำหรับนักเรียน และฉบับที่ 2 เป็นแบบสอบถามสำหรับครู สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป และการวิเคราะห์พระดัตต 2 ระดับ ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป HLM (Hierarchical Linear Model) ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลการวิเคราะห์ระดับนักเรียน พบว่า เพศ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและบรรยากาศในครอบครัวมีอิทธิพลต่อความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ .01 ส่วนค่าเฉลี่ยความฉลาดทางอารมณ์ สัมประสิทธิ์การถดถอยของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และสัมประสิทธิ์การถดถอยของบรรยากาศในครอบครัวมีความแปรปรวนระหว่างโรงเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ นอกจากนี้ยังพบว่า สัมประสิทธิ์การถดถอยของเพศ ไม่มีความแปรปรวนระหว่างโรงเรียน โดยตัวแปรอิสระระดับนักเรียนสามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของตัวแปรตามได้ร้อยละ 55 2) ผลการวิเคราะห์ระดับโรงเรียน พบว่า บรรยากาศการเรียนการสอน มีอิทธิพลต่อความฉลาดทางอารมณ์ อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนค่าเฉลี่ยความฉลาดทางอารมณ์ สัมประสิทธิ์การถดถอยของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และสัมประสิทธิ์การถดถอยของบรรยากาศในครอบครัวมีความแปรปรวนระหว่างโรงเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ สำหรับตัวแปรสภาพแวดล้อมในโรงเรียน เนื่องจากเกิดภาวะร่วมเส้นตรงพหุมีความสัมพันธ์กันสูงกับตัวแปรอิสระด้วยกัน ผู้วิจัยจึงไม่ได้นำ

ตัวแปรดังกล่าวเข้าสู่วิเคราะห์ โดยตัวแปรอิสระระดับโรงเรียนสามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของตัวแปรตามได้ร้อยละ 54

* นักศึกษานิเทศศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาวิจัยและประเมินผลการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

** อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ภาควิชาวิจัยและประเมินผลการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

Abstract

The purpose of this research was to study the variables such as students and schools that affect emotional quotients (EQ). For the student level they were categorized into 3 independent variables: 1) female gender, 2) learning achievement, and 3) family environment. For the school level they were categorized into 2 independent variables: 1) learning environment and 2) environment in school. The sample group in this study comprised 1,240 level 5 primary school students and 106 teachers of level 5 primary school students, totalling 1,346 samples from 96 schools obtained by multiple random sampling. The instruments for this study are 2 questionnaires, one for the students and another for the teachers. Data analysis was done through statistics such as mean, standard deviation, Pearson's correlation coefficients using Statistical Package with multi-level analysis using Hierarchical Linear Model (HLM). The results of the research were as follows: 1) The analysis for the students level found that for the female gender, learning achievement, and family environment have significantly affects the students' emotional quotient at the .05 level and .01 level, respectively. For the means of emotional quotients, regression coefficient of the learning achievement and that of the family environment were significantly varied among the schools. However, regression coefficients of female gender were not varied among the schools. The student independent variables related to the dependent variable were about 55%. 2) The analysis for the schools level found that learning environment did not have statistical difference on EQ. For the means of emotional quotients, regression coefficient of the learning achievement and the family environment were significantly varied among the schools. For the school environment variable that has high correlation with other independent variable, we did not use them in this analysis. The independent variable of the school level can affect the dependent variable variance about 54%.

บทนำ

เป้าหมายสำคัญของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10 (2550-2554) คือให้คนไทยทุกคนได้รับการพัฒนาให้มีความพร้อมทั้งด้านร่างกาย สติปัญญา คุณธรรม จริยธรรม อารมณ์ มีความสามารถในการแก้ปัญหา มีทักษะในการประกอบอาชีพ มีความมั่นคงในการดำรงชีวิต อย่างมีศักดิ์ศรีและอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข (สำนักงานคณะกรรมการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2549 : 51) สอดคล้องกับการศึกษาที่มีเป้าหมายสำคัญ คือ

การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพตามที่สังคมปรารถนา (Garrison&Magoon. 1972 ; อ้างอิงจาก ทศพร ประเสริฐสุข. 2543 : 90) ซึ่งในปัจจุบันปรากฏชัดเจนแล้วว่า คนที่มีเชาวน์ปัญญาสูงไม่เพียงพอที่จะทำให้บุคคลประสบความสำเร็จในชีวิต แต่หากมีความฉลาดทางอารมณ์ด้วยแล้ว ก็จะทำให้บุคคลมีความพร้อมทั้งในด้านการเรียน การงาน รวมถึงการดำเนินชีวิตส่วนตัว และการอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้ ความฉลาดทางอารมณ์มีส่วนสำคัญที่จะช่วยให้ประสบความสำเร็จได้

เช่นเดียวกัน ซึ่งคนที่ประสบความสำเร็จได้นั้น ขึ้นอยู่กับสติปัญญาเพียง 20 เปอร์เซ็นต์ ส่วนที่เหลือ เป็นความฉลาดทางอารมณ์ (Goleman. 1995 : 34 ; อ้างอิงจากกรมสุขภาพจิต. 2543 : 18)

จากสภาพสังคมไทยในปัจจุบัน พบว่า ปัญหาทางอารมณ์ในเด็กและผู้ใหญ่มีมากขึ้น ตามมา ด้วย ปัญหาครอบครัวจนถึงปัญหาความรุนแรงในรูปแบบต่างๆ ก่อให้เกิดความเครียดทางสังคม และจากข้อมูลของกรมสุขภาพจิตปี 2550 พบว่า คะแนนของความฉลาดทางอารมณ์ มีแนวโน้มลดลง เมื่อเปรียบเทียบระหว่างปี 2545 กับปี 2550 โดยปี 2545 มีคะแนนอยู่ระหว่าง 148-225 แต่ในปี 2550 กลับลดลงอยู่ระหว่าง 129-218 (ผู้จัดการ. 2551 : ออนไลน์) ด้วย เหตุผลดังกล่าวการที่จะทำให้เด็กเป็นทรัพยากรที่มีคุณค่าจะต้องได้รับการพัฒนาทางด้านทั้งทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ดังนั้น การพัฒนาการทางอารมณ์ของเด็กจึงเป็นสิ่งที่ควรตระหนักและส่งเสริมให้มีพัฒนาการตามวัยที่เหมาะสม (กรมสุขภาพจิต. 2543 : 7) โดยเฉพาะนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ซึ่งอยู่ในช่วงของวัยเด็กตอนปลาย เป็นวัยที่เตรียมพร้อมกับการปรับตัวเข้าสู่ช่วงของวัยรุ่น

การที่เด็กจะมีความฉลาดทางอารมณ์นั้นจะต้องอาศัยปัจจัยหลายอย่างได้แก่ ความเป็นเพศหญิง (จริยศักดิ์ พิระศักดิ์โสภณ. 2547) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (กรรณิการ์ นารี. 2549 ; ชาญรัตน์ ลำทา. 2550 ; นริศา จินดานิล. 2549) บรรยากาศในครอบครัว (นริศา จินดานิล. 2549 ; กนิษฐา ห่มนิจการ. 2550 ; ปรีชา โยธี. 2551) บรรยากาศการเรียนการสอน (นริศา จินดานิล. 2549 ; โอฬาร บำเนิน. 2549) และสภาพแวดล้อมในโรงเรียน (กรรณิการ์ นารี. 2549 ; โอฬาร บำเนิน. 2549) ซึ่งการศึกษาตัวแปรดังกล่าวที่ผ่านมาส่วนมาก จะใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ ซึ่งเป็นวิธีการทางสถิติที่พยายามอธิบายความแปรปรวนของตัวแปร

เกณฑ์ โดยอาศัยความแปรปรวนของตัวแปรพยากรณ์ โดยไม่ได้คำนึงถึงระดับของตัวแปรพยากรณ์ ทั้งที่ตัวแปรพยากรณ์เหล่านั้นเป็นข้อมูลพระระดับ (Multi-level) ซึ่งมีทั้งข้อมูลระดับนักเรียนและข้อมูลในระดับกลุ่มโดยไม่ให้ความสนใจต่อโครงสร้างของระดับข้อมูลทำให้ตัวประมาณค่า (Estimator) มีคุณสมบัติของความลำเอียง (Bias estimator) ซึ่งเป็นคุณสมบัติที่ไม่พึงประสงค์และส่งผลให้การประมาณค่าพารามิเตอร์มีความคลาดเคลื่อน (Raudenbush & Bryk. 1986 : 1-7) จากสภาพปัญหาการวิเคราะห์ข้อมูลทางการศึกษาที่พบในงานวิจัยส่วนใหญ่ ผู้วิจัยให้ความสำคัญกับระดับของข้อมูลโดยการวิเคราะห์พระระดับ

ด้วยเหตุผลดังกล่าว จะเห็นว่าความฉลาดทางอารมณ์มีความสำคัญต่อตัวเด็กวัยนี้เป็นอย่างยิ่ง ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ด้วยการวิเคราะห์พระระดับ (Hierarchical linear model) เพื่อนำสารสนเทศที่ได้ไปใช้เป็นแนวทางการพัฒนาเสริมสร้างและพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ ของนักเรียนต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาตัวแปรระดับนักเรียนที่มีอิทธิพลต่อความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิจิตร
2. เพื่อศึกษาตัวแปรระดับโรงเรียนที่มีอิทธิพลต่อความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิจิตร

กรอบแนวคิดของการวิจัย

จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยเกี่ยวกับตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อความฉลาดทางอารมณ์

ผู้วิจัยแบ่งตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อความฉลาดทางอารมณ์เป็น 2 ระดับ ดังนี้

1. ตัวแปรในโมเดลการวิเคราะห์ระดับนักเรียน ประกอบด้วย

1.1 ตัวแปรตาม คือ ความฉลาดทางอารมณ์

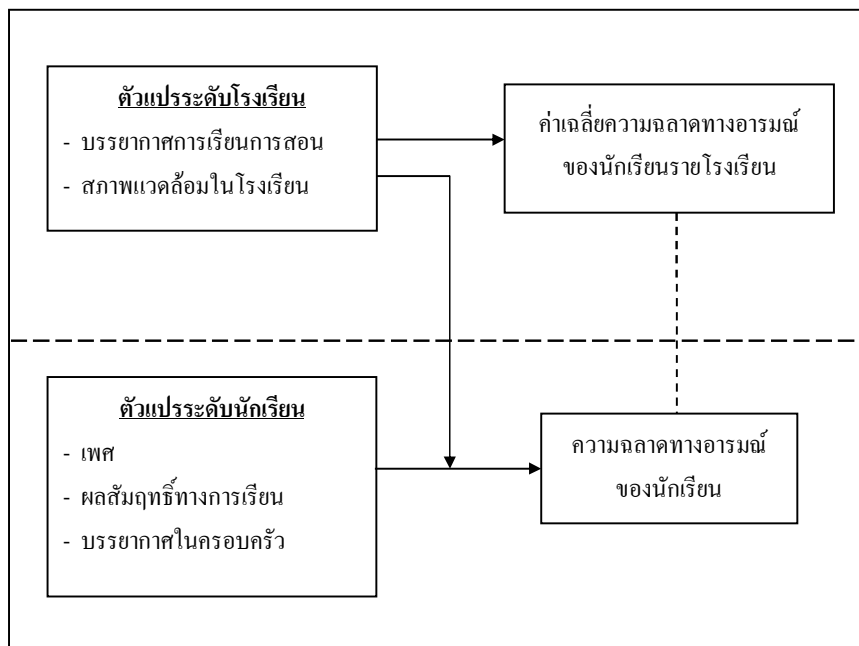
1.2 ตัวแปรอิสระ คือ เพศ (จรูญศักดิ์ พิระศักดิ์โสภณ. 2547) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (กรรณิการ์ นารี. 2549 ; ัญญารัตน์ ลำทา. 2550 ; นริศา จินดานิล. 2549) บรรยากาศในครอบครัว (นริศา จินดานิล. 2549 ; กนิษฐา หมั่นกิจการ. 2550 ; ปรีชา โยธี. 2551)

2. ตัวแปรในโมเดลการวิเคราะห์ระดับโรงเรียน ประกอบด้วย

2.1 ตัวแปรตาม คือ ค่าเฉลี่ยความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนรายโรงเรียนและสัมประสิทธิ์การถดถอยที่อิทธิพลสุ่ม (Random effects) มีนัยสำคัญทางสถิติจากการวิเคราะห์ระดับนักเรียน

2.2 ตัวแปรอิสระ คือ บรรยากาศการเรียนการสอน (นริศา จินดานิล. 2549 ; โอโหมทัย บ้านเนิน. 2549) สภาพแวดล้อมในโรงเรียน (กรรณิการ์ นารี 2549 ; โอโหมทัย บ้านเนิน. 2549)

จากรายละเอียดของตัวแปรในโมเดลการวิเคราะห์ระดับนักเรียน และตัวแปรในโมเดลการวิเคราะห์ระดับโรงเรียน สามารถเขียนกรอบแนวคิดของการวิจัยได้ดังนี้

สมมติฐานของการวิจัย

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อความฉลาดทางอารมณ์ ผู้วิจัยตั้งสมมติฐานในการวิจัย ดังนี้

ตัวแปรระดับนักเรียน ประกอบด้วย 1) เพศ 2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 3) บรรยากาศในครอบครัว มีอิทธิพลต่อความฉลาดทางอารมณ์

ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิจิตร

ตัวแปรระดับโรงเรียน ประกอบด้วย 1) บรรยากาศการเรียนการสอน 2) สภาพแวดล้อมในโรงเรียน มีอิทธิพลต่อความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิจิตร

วิธีการศึกษา

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย 1) นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 4,814 คน และ 2) ครูประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 325 คน จาก 265 โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิจิตร

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย 1) นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิจิตร จำนวน 1,240 คน จาก 96 โรงเรียนโดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้เกณฑ์ 20% ของประชากรทั้งหมด ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 963 คน แต่เนื่องจากการวิเคราะห์พหุระดับควรมีจำนวนกลุ่มตัวอย่างไม่ต่ำกว่า 1,200 คน จะช่วยให้การประมาณค่าความชันและจุดตัดมีความเหมาะสมและค่าใกล้เคียงค่าที่แท้จริง (ฉัตรศิริปิยะพินิลสิทธิ์, 2548 : 2 ; อ้างอิงจาก Mok, 1995) โดย วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi - stage random sampling) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 1,240 คน และ 2) ครูประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 106 คน จาก 96 โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิจิตร ในทุกห้องเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ แบ่งตามโครงสร้างของตัวแปรสำหรับใช้ในการวิเคราะห์พหุระดับ (Hierarchical linear model) ออกเป็น 2 ระดับ ดังนี้

1. ตัวแปรระดับนักเรียน ประกอบด้วย ตัวแปรอิสระ ได้แก่ เพศ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และบรรยากาศในครอบครัว ส่วนตัวแปรตาม ได้แก่ ความฉลาดทางอารมณ์

2. ตัวแปรระดับโรงเรียน ประกอบด้วย ตัวแปรอิสระได้แก่บรรยากาศ การเรียนการสอน และสภาพแวดล้อมในโรงเรียน ส่วนตัวแปรตาม ได้แก่ ค่าเฉลี่ยความฉลาดทางอารมณ์รายโรงเรียน และค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยที่มีอิทธิพลกลุ่มมีนัยสำคัญทางสถิติจากการวิเคราะห์ระดับนักเรียน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จำนวน 2 ฉบับ ยกเว้นแบบสอบถามฉบับที่ 1 ตอนที่ 3 แบบสอบถามความฉลาดทางอารมณ์ ซึ่งผู้วิจัยได้ปรับปรุงจากแบบสอบถามความฉลาดทางอารมณ์ของกรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข (2543) ประกอบด้วย ฉบับที่ 1 แบบสอบถามสำหรับนักเรียน แบ่งเป็น 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของนักเรียน จำนวน 2 ข้อ ตอนที่ 2 แบบสอบถามบรรยากาศในครอบครัว จำนวน 22 ข้อ มีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.80 - 1.00 ค่าอำนาจจำแนก (r) ระหว่าง 0.37-0.63 และมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.91 และตอนที่ 3 แบบสอบถามความฉลาดทางอารมณ์ จำนวน 52 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนก ระหว่าง 0.22-0.67 และมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.92 ส่วนฉบับที่ 2 แบบสอบถามสำหรับครู แบ่งเป็น 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 แบบสอบถามบรรยากาศการเรียนการสอน จำนวน 18 ข้อ มีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.80 - 1.00 มีค่าอำนาจจำแนก ระหว่าง 0.38-0.81 และมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.93

ตอนที่ 2 แบบสอบถามสภาพแวดล้อมในโรงเรียน จำนวน 20 ข้อ มีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.80 - 1.00 มีค่าอำนาจจำแนก ระหว่าง 0.28-0.81 และมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.93

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ มี 5 ขั้นตอน 1) ขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง 2) จัดเตรียมเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลตามจำนวนนักเรียนและครูแล้วนำหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลแนบและส่งไปยังโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง 3) ติดตามผลการได้รับและจัดส่งเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลไปยังโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง 4) รับเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ตอบแล้วจากโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างนำมาตรวจสอบ

ความถูกต้องเรียบร้อยแล้วอีกครึ่งหนึ่ง 5) นำข้อมูลที่ได้รับมาลงรหัสในแบบลงรหัส (Coding form) เพื่อดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ มีดังนี้ 1) การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์การกระจาย ความโด่ง ความเบ้ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันและ 2) การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เทคนิคพหุระดับของตัวแปร

ต่างระดับด้วยโปรแกรม HLM (Hierarchical Linear Model) ซึ่งมีรูปแบบการวิเคราะห์ 2 ระดับได้แก่ ระดับนักเรียนและระดับโรงเรียน

ผลการศึกษา

1. การวิเคราะห์ระดับนักเรียน (Level 1 Model) มีขั้นตอน การวิเคราะห์ 2 ขั้นตอน ดังนี้

1.1 การวิเคราะห์โมเดลว่าง (Null model) เป็นการนำตัวแปรตามมาทำการวิเคราะห์ โดยไม่นำตัวแปรอิสระใดๆ เข้ามาร่วมพิจารณา

ตัวแปรตาม	Fixed effects			Random effects		
	coefficient	SE	T Ratio	Variance Component	df	χ^2
Intercept ; b_{0j}	3.67	0.02	134.54**	0.05	95	307.33**

** $p < .01$

จากตาราง ผลการทดสอบอิทธิพลคงที่ (Fixed effects) พบว่า ค่าเฉลี่ยความฉลาดทางอารมณ์ จากทุกโรงเรียน มีค่าเท่ากับ 3.67 ซึ่งมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่า ความฉลาดทางอารมณ์มีความสำคัญ เมื่อพิจารณาอิทธิพลสุ่ม (Random effects) พบว่า ค่าเฉลี่ยความฉลาดทางอารมณ์มีความแปรปรวนเท่ากับ 0.04 และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($\chi^2 = 307.33$) แสดงว่า ความ

ฉลาดทางอารมณ์ มีค่าแตกต่างกันจาก 96 โรงเรียน

จากผลการวิเคราะห์ผู้วิจัยจึงนำตัวแปรระดับนักเรียน 3 ตัวแปร เข้าสู่การวิเคราะห์เพื่ออธิบายความแตกต่างของความฉลาดทางอารมณ์ต่อไป

1.2 การวิเคราะห์โมเดลอย่างง่าย (Simple model)

ตัวแปรระดับนักเรียน	Fixed effects			Random effects		
	coefficient	SE	T Ratio	Variance Component	df	χ^2
Intercept ; b_{0j}	3.65	0.03	113.04**	0.07	83	274.01**
Female slope ; b_{1j}	0.05	0.03	2.13*	0.01	83	97.90
Achieve slope ; b_{2j}	0.03	0.01	2.50*	0.002	83	106.55*
Family slope ; b_{3j}	0.64	0.02	26.03**	0.02	83	131.36**

$$R_1^2 = 0.55$$

* $p < .05$, ** $p < .01$

จากตาราง ผลการทดสอบอิทธิพลคงที่ (Fixed effects) พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของเพศหญิง ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของบรรยากาศในครอบครัว มีอิทธิพลต่อความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ .01 แสดงว่า ความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนมีผลมาจากเพศหญิง ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และบรรยากาศในครอบครัวเป็นสำคัญ ทั้งนี้ ตัวแปรอิสระระดับนักเรียนในภาพรวม สามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของตัวแปรตามได้ร้อยละ 54.80 เมื่อพิจารณาอิทธิพลสุ่ม (Random effects) พบว่า ค่าเฉลี่ยของความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียน มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของบรรยากาศในครอบครัว มีค่าความแปรปรวนระหว่างโรงเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 01 ส่วนความแปรปรวน

ของค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของเพศ ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงว่า ยังมีตัวแปรในระดับโรงเรียนที่สามารถนำมาอธิบายความแปรปรวนที่พบมีนัยสำคัญทางสถิติดังกล่าวข้างต้นได้ต่อไปอีก ส่วนค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของเพศ ไม่จำเป็นต้องนำตัวแปรใด ๆ มาอธิบายต่อไป

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงทำการวิเคราะห์ในระดับที่ 2 โดยนำตัวแปรอิสระระดับโรงเรียน คือ บรรยากาศการเรียนการสอน มาพิจารณาอิทธิพลที่มีต่อตัวแปรตาม ซึ่งประกอบด้วย ค่าเฉลี่ยความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียน ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของบรรยากาศในครอบครัว ส่วนตัวแปรสภาพแวดล้อมในโรงเรียน เนื่องจากเกิดภาวะร่วมเส้นตรงพหุ มีความสัมพันธ์กันสูง กับตัวแปรอิสระด้วยกัน ผู้วิจัยจึงไม่นำตัวแปรดังกล่าวเข้าสู่วิเคราะห์

2. การวิเคราะห์ระดับโรงเรียน (Level 2 model)

ตัวแปรระดับโรงเรียน	Fixed effects			Random effects		
	coefficient	SE	T Ratio	Variance Component	df	χ^2
สำหรับ Intercept ; b_{0j}	3.68	0.03	133.41**	0.06	90	626.92**
Class slope ; γ_{01}	-0.03	0.06	-0.47			
สำหรับ Achieve Slope ; b_{2j}	0.04	0.01	3.10**	0.002	90	133.44**
Class slope ; γ_{21}	-0.04	0.02	-1.59			
สำหรับ Family Slope ; b_{3j}	0.64	0.02	25.93**	0.02	90	132.16**
Class slope ; γ_{31}	-0.003	0.04	-0.08			

$$R_1^2 = 0.55$$

** $p < .01$

จากตาราง ผลการวิเคราะห์ระดับโรงเรียน เมื่อใช้ค่าเฉลี่ยความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนเป็นตัวแปรตาม ผลการทดสอบอิทธิพลคงที่ (Fixed

effects) พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของบรรยากาศการเรียนการสอนไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงว่า ไม่มีตัวแปรระดับโรงเรียนใดที่มีอิทธิพล

ต่อค่าเฉลี่ยความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียน เมื่อพิจารณาอิทธิพลสุ่ม (Random effects) พบว่า ค่าเฉลี่ยความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนมีความแปรปรวนระหว่างโรงเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่า ยังมีตัวแปรอื่นๆ ที่สามารถอธิบายความแปรปรวนของค่าเฉลี่ยความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียน

เมื่อใช้ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เป็นตัวแปรตาม ผลการทดสอบอิทธิพลคงที่ (Fixed effects) พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของบรรยากาศการเรียนการสอนไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงว่า ไม่มีตัวแปรระดับโรงเรียนใดที่มีอิทธิพลต่อค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เมื่อพิจารณาอิทธิพลสุ่ม (Random effects) พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีความแปรปรวนระหว่างโรงเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่า ยังมีตัวแปรอื่นๆ ที่สามารถนำมาอธิบายความแปรปรวนของค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนได้อีกต่อไป

เมื่อใช้ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของบรรยากาศในครอบครัว เป็นตัวแปรตาม ผลการทดสอบอิทธิพลคงที่ (Fixed effects) พบว่าค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของบรรยากาศการเรียนการสอนไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงว่า ไม่มีตัวแปรระดับโรงเรียนใดที่มีอิทธิพลต่อค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของบรรยากาศในครอบครัว เมื่อพิจารณาอิทธิพลสุ่ม (Random effects) พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของบรรยากาศในครอบครัว มีความแปรปรวนระหว่างโรงเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่า ยังมีตัวแปรอื่นๆ ที่สามารถอธิบายความแปรปรวนของค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของบรรยากาศในครอบครัวได้ต่อไปอีก โดยตัวแปรอิสระระดับโรงเรียนในภาพรวมสามารถ ร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของตัวแปรตามได้ร้อยละ 53.70

สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ

สรุปผลการศึกษา

1. จากวัตถุประสงค์และสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 1 ผลการวิจัย พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีอิทธิพลต่อความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ แสดงว่า ความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียน มีผลมาจากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นสำคัญ สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุริดา พลธานี (2546 : 53-54) ที่พบว่า ความฉลาดทางอารมณ์มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ .05 และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของอภิญา สุวรรณพิมพ์ (2545 : 58-59) พบว่า ความฉลาดทางอารมณ์มีความสัมพันธ์ทางบวกกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และเรวดี ภูทอง (2544 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัย พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความฉลาดทางอารมณ์ ทั้งนี้เนื่องจากเด็กที่ฉลาดและมีการศึกษามักจะใช้ปัญญาคิดแก้ปัญหาเมื่อตนพบอุปสรรคในการดำเนินชีวิต (ประยูรศรี มณีสร. 2532 : 3) ลักษณะของเด็กที่ประสบความสำเร็จในการเรียนจะมีอัตมโนทัศน์ในทางบวก มีลักษณะมั่นใจในตนเอง ยอมรับตนเอง เข้าใจในความสามารถของตนและมองเห็นคุณค่าในตนเอง ส่วนลักษณะของเด็กที่ไม่ประสบความสำเร็จในการเรียน เด็กพวกนี้จะมียัตมโนทัศน์ในทางลบ มีความรู้สึกว่าตนเองไม่มีความสามารถที่จะทำงานต่าง ๆ ให้สำเร็จ ไม่กระตือรือร้นอยากเรียน นอกจากนี้ยังมักแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมกับวัย (พรณี ชูทัย เจนจิต. 2533 : 185) ส่งผลให้นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดี มีความฉลาดทางอารมณ์สูงกว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไม่ดี (สมร ทองดี. 2533 : 92) ดังนั้นผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจึงเป็นปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลต่อความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียน

สำหรับผลการวิจัยที่แสดงว่า ความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียน มีผลมาจากบรรยากาศในครอบครัว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้เช่นกันนั้น เนื่องจากครอบครัวเป็นสถาบันแรกที่ทำให้เกิดรากฐานทางสุขภาพจิตที่ดีถ้าบุคคลในครอบครัวมีความรักใคร่ปรองดองซึ่งกันและกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ วชิราภรณ์ มอนเต้ (2546 : บทคัดย่อ) พบว่า นักเรียนที่มีบรรยากาศในครอบครัวต่างกัน จะมีความฉลาดทางอารมณ์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เช่นเดียวกับ วีรวรรณ ปันนิตมัย (2542 : 56) ที่เชื่อว่าความฉลาดทางอารมณ์น่าจะเป็นผลร่วมระหว่างมนุษย์กับสิ่งแวดล้อมในแต่ละวัฒนธรรม อาทิ บ้าน และครอบครัว ซึ่งมีบทบาทในการหล่อหลอมพฤติกรรมที่สะท้อนถึงความฉลาดทางอารมณ์ครอบครัวที่จะอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขจะต้องอาศัยความรักความเข้าใจ และยอมรับได้ในข้อบกพร่องของคนในครอบครัว ความฉลาดทางอารมณ์จึงมีผลอย่างมากต่อความสงบสุขในบ้าน (พรรณพิมล หล่อตระกูล. 2544 : 1) สอดคล้องกับแนวคิดของอีริกสัน (ศรีเรือน แก้วกังวาน. 2530 : 40 ;อ้างอิงจาก Erikson. 1950) ที่ว่า ความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับครอบครัวเป็นตัวกระตุ้นให้มนุษย์มีพฤติกรรมนานาประเภท และหล่อหลอมบุคลิกภาพของมนุษย์ในรูปแบบต่างๆ ตามลักษณะความสัมพันธ์ที่มีต่อบุคคลอื่น ความสัมพันธ์ของครอบครัวจึงเป็นพื้นฐานสำคัญอย่างหนึ่งที่ทำให้เกิดบุคลิกภาพ การแสดงอารมณ์ การจัดการกับอารมณ์ที่เหมาะสม ประกอบกับฝน แสงสิงห์แก้ว (2525 : 58) ได้กล่าวว่า บรรยากาศของครอบครัวที่มีความผูกพันรักใคร่ในครอบครัว ย่อมเป็นรากฐานแห่งความสุขในชีวิตให้แก่เด็ก หากเด็กครอบครัวแตกแยกหรือขาดความรักใคร่ผูกพันต่อกัน เด็กก็จะได้รับผลกระทบไปด้วย ดังนั้นบรรยากาศในครอบครัวจึงเป็นปัจจัยสำคัญอย่างหนึ่งในการหล่อหลอมและช่วย

เสริมสร้างให้เด็กสามารถดำรงอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุข

อนึ่ง สำหรับการที่เพศหญิงมีอิทธิพลต่อความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนสอดคล้องกับงานวิจัยของ จริญญาศักดิ์ พิรศักดิ์โสภณ (2547 : 73) พบว่า นักเรียนหญิงมีคะแนนเฉลี่ยความฉลาดทางอารมณ์มากกว่านักเรียนชาย ประกอบกับ พรรณี ชูทัย เจริญจิต (2533 : 207) ที่เชื่อว่า ความเชื่อบนธรรมเนียมประเพณี และวัฒนธรรม ทำให้พ่อแม่ หรือผู้ปกครองปฏิบัติต่อลูกผู้หญิงในลักษณะให้ความดูแลเอาใจใส่ใกล้ชิดและให้ความช่วยเหลือมากกว่าลูกผู้ชายแต่พบว่าไม่มีความแตกต่างกันระหว่างโรงเรียนนั้น ทั้งนี้อาจเป็นเพราะโรงเรียนส่วนใหญ่ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง มีขนาดเล็ก อยู่ในเขตชนบท ทำให้ไม่มีความแตกต่างของความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนหญิงแต่ละโรงเรียน

2. จากวัตถุประสงค์การวิจัยและสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 2 ผลการวิจัย พบว่า บรรยากาศการเรียนการสอนมีความสัมพันธ์กับความฉลาดทางอารมณ์ อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ จากผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับ โอโณทัย บ้านเนิน (2549 : 83) กล่าวว่า การจัดการเรียนการสอนโดยรวมและการจัดการเรียนการสอนภาคปฏิบัติมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับน้อยกับความฉลาดทางอารมณ์โดยรวม สภาพแวดล้อมของสถาบันโดยรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับน้อยกับความฉลาดทางอารมณ์โดยรวม ประกอบกับ รัชฎาญา แหมา (2459 : บทคัดย่อ) พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลที่สามารถพยากรณ์ปัจจัยส่วนบุคคลที่ส่งผลต่อความฉลาดทางอารมณ์เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ แรงจูงใจในการเรียน สัมพันธภาพกับเพื่อน การอบรมเลี้ยงดู สุขภาพจิต การเผชิญปัญหา บุคลิกภาพ สภาพแวดล้อมในโรงเรียน อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยเชื่อว่า ในอนาคตจะมีการจัดการศึกษาที่มีความพร้อมในทุกๆ ด้านที่จะทำให้การจัดการเรียน

การสอนของครู การจัดบรรยากาศในชั้นเรียน การจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนของโรงเรียน มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นทั้งนี้อาจมีสาเหตุมาจากการการปฏิรูปการศึกษาทำให้การจัดสรรงบประมาณและกำลังคน เป็นปัญหาของระบบราชการ ในแง่ที่ว่าโรงเรียนส่วนใหญ่ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างเป็นโรงเรียนขนาดเล็กอยู่ในเขตยากจน โดยเฉพาะในชนบทจะได้รับการจัดสรรงบประมาณน้อยกว่า มีปัญหาขาดแคลนครูอาจารย์ มีครูอาจารย์ตามวุฒิน้อย แม้รัฐบาลจะลงทุนทางการศึกษากระจายโรงเรียนไปทั่วประเทศและส่งเสริมการศึกษาฟรีหรือไม่เก็บค่าเล่าเรียน ก็ตามอาจจะทำให้ครูและผู้บริหารเกิดการเบื่อหน่าย จึงทำให้การจัดการเรียนการสอนของครู การจัดบรรยากาศในชั้นเรียน การจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ในแต่ละโรงเรียนส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลางและมีความแตกต่างไม่มากนัก

จากเหตุผลและหลักการที่กล่าวมาข้างต้น จึงอาจเป็นสาเหตุทำให้ตัวแปรระดับโรงเรียนที่นำมาศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ บรรยากาศการเรียนการสอน ไม่มีอิทธิพลต่อความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ผู้ปกครอง ควรให้ความดูแลเอาใจใส่นักเรียน ให้ความรักความอบอุ่น ยอมรับฟังความคิดเห็นของนักเรียนมีอิสระในการแสดงความคิดเห็นส่งเสริมความสามัคคีในครอบครัวนอกจากนี้ควรปลูกฝังให้นักเรียนเห็นความสำคัญของการศึกษา เพราะการศึกษาจะเป็นตัวส่งเสริมให้นักเรียนมีความฉลาดทางอารมณ์ที่ดี และสามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุขทั้งทางร่างกายและจิตใจ

1.2 ครูผู้สอน ควรจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนให้สูงขึ้น โดย การจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ตามความสนใจและความถนัด

ของนักเรียน ให้นักเรียนได้เรียนรู้ได้ด้วยตนเอง จากแหล่งการเรียนรู้ต่างๆ ที่หลายหลายนอกจากนี้ควรจัดบรรยากาศในชั้นเรียน และสภาพแวดล้อมในโรงเรียนให้เหมาะสม ซึ่งจะมีส่วนช่วยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ที่ดีและสามารถนำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้

1.3 โรงเรียน ควรโรงเรียนจัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เช่น การปรับปรุงสภาพแวดล้อมของโรงเรียนและห้องเรียนจะเป็นทางหนึ่งที่จะเสริมขวัญกำลังใจให้ครูได้ปฏิบัติงานด้วยความพึงพอใจตลอดจนสนับสนุนให้นักเรียนมีพฤติกรรมในทางที่พึงปรารถนาเพิ่มขึ้นอีกด้วย

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนนอกเหนือจากปัจจัยในการวิจัยครั้งนี้ และผลการวิจัย พบว่าค่าเฉลี่ยความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนยังมีความแปรปรวนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงว่ายังมีตัวแปรที่สามารถอธิบายความแปรปรวนของค่าคงที่หรือค่าเฉลี่ยความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนได้อีก ได้แก่ ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว การสนับสนุนทางสังคม เป็นต้น

2.2 ควรมีการวิจัยโดยการวิเคราะห์หัตถะระดับ ในลักษณะของการวิเคราะห์ปัจจัยเชิงสาเหตุ โดยใช้การวิเคราะห์ Path Analysis ด้วย

เอกสารอ้างอิง

กนิษฐา หมั่นกิจการ. (2550). ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการกับความฉลาดทางอารมณ์และความสามารถในการเอาชนะอุปสรรคของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

กรมสุขภาพจิต. (2543). คู่มือความฉลาดทางอารมณ์. นนทบุรี : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.

กรรณิการ์ นารี. (2549). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียน. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

จรัสศักดิ์ พิระศักดิ์โสภณ. (2547). ความสัมพันธ์ระหว่างการถ่ายทอดทางสังคมด้านอารมณ์และจากเพื่อนกับปรีชาเชิงอารมณ์ของนักเรียนวัยรุ่นตอนต้น. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

จัตตศิริ ปิยะพิมลสิทธิ์. (17 กรกฎาคม 2551). แนะนำการวิเคราะห์พระคัมภีร์ (Multi-level Analysis). 16 หน้า. แหล่งที่มา URL : http://www.watpon.com/E_learning/Multievel.pdf

ทศพร ประเสริฐสุข. (2543 กันยายน). ความฉลาดทางอารมณ์กับการศึกษา. รวมบทความทางวิชาการ. หน้า 89-120.

ธัญญา แหมา. (2549). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 สำนักงานเขตราชเทวี กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ. มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

ธัญญาธรัตน์ ลำทา. (2550). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความฉลาดทางอารมณ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สำนักงานเขตบางกะปิ สังกัดกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ. มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

นริศา จินดานิล. (2549). ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนระดับชั้นที่ 3 โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดุสิต เขต 2. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ. มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

ประจิม เมืองแก้ว. (2536). การศึกษารายกรณีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ โรงเรียนทุ่งทรายวิทยา กิ่งอำเภอทุ่งทราย จังหวัดกำแพงเพชร. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ประยูรศรี มณีสร. (2532). จิตวิทยาวัยรุ่น. กรุงเทพมหานคร : ภาควิชาจิตวิทยาและการแนะแนว คณะครุศาสตร์ สหวิทยาลัยรัตนโกสินทร์ วิทยาลัยครูจันทระเกษม.

ปรีชา โยธี. (2551). ปัจจัยด้านครอบครัว โรงเรียนและจิตลักษณะที่เกี่ยวข้องกับความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนในโครงการส่งเสริมความสามารถทางการเรียนคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ผู้จัดการออนไลน์. (2551 กันยายน 3). วิถีเด็กไทยปี 51 โอคิวตก อีคิวต่ำ. 1 หน้า. แหล่งที่มา URL : <http://www.songkhlahealth.org/paper/1095>.

- ฝน แสงสิงห์แก้ว. (2525). **เรื่องของสุขภาพจิต**. กรุงเทพมหานคร : ชวนพิมพ์.
- พรรณี ชูทัย เจนจิต. (2533). **จิตวิทยาการเรียนรู้ การสอน : จิตวิทยาการศึกษาสำหรับครูในชั้นเรียน**. กรุงเทพมหานคร : อมรินทร์.
- พรรณพิมล หล่อตระกูล. (2544). **คู่มือดูแลสุขภาพจิตเด็กวัยเรียนสำหรับผู้ปกครอง**. กรุงเทพมหานคร : กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข.
- เรวดี ภูทอง. (2544). **ความสัมพันธ์ระหว่างความเฉลียวฉลาดทางอารมณ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนกัลยาณวัตร จังหวัดขอนแก่น**. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- วชิราภรณ์ มอนเต้. (2546). **ผลของการอบรมเลี้ยงดูและบรรยากาศในครอบครัวที่มีต่อความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กวัยรุ่นตอนต้นในกรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วีรวัฒน์ ปันนิตามัย. (2542). **เชาว์อารมณ์ (EQ) : ดัชนีวัดความสุขและความสำเร็จในชีวิต**. กรุงเทพมหานคร : เอ็กซ์เปอร์เนต.
- ศรีเรือน แก้วกังวาน. (2530). **จิตวิทยาพัฒนาการ**. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ประกายพรึก.
- สมร ทองดี. (2533). **เอกสารการสอนชุดวิชาพฤติกรรมวัยรุ่น หน่วยที่ 1-7**. นนทบุรี : สำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- สุธิดา พลธานี. (2546). **ความสัมพันธ์ระหว่างความฉลาดทางอารมณ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนนวมวิทย์ จังหวัดเชียงใหม่**. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สำนักงานคณะกรรมการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2549 พฤษภาคม 16). **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (2550-2554)**. 180 หน้า. แหล่งที่มา URL : <http://www.udd.go.th/Thai-html/05022007/PDF/PDF01/index.htm>
- อภิญา สุวรรณพิมพ์. (2545). **ปัจจัยที่ส่งผลต่อความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กวัยรุ่นตอนต้นในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดศรีสะเกษ**. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- อโณทัย บ้านเนิน. (2549). **ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษาพยาบาลวิทยาลัยพยาบาล สังกัดสถาบันพระบรมราชชนก เขตภาคตะวันออก**. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- อาภากร เปี้ยวนิม. (2551 พฤศจิกายน 28). **จิตวิทยาพัฒนาการ**. 371 หน้า. แหล่งที่มา URL : http://www.nmc.ac.th/database/file_science/.doc
- Raudenbush, S. and Bryk, A.S. (1986, January). **A Hierarchical linear model for studying school effects**. *Sociology of education*, 59, 1-17